

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. המפקיד פירות אצל חברו אפילו הן אבודין לא יגע בהן ... חיישינן שמא עשאן המפקיד תרומה ומעשר על מקום אחר ... בכדי חסרון אבל יותר מכדי חסרון דברי הכל מוכרן בבית דין.....1
- ב. יין והחמין שמן והבאיש דבש והדביש ... עושה להם תקנה ומוכרן בבית דין עושה להם תקנה ומוכרן בבית דין.....3
- ג. וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו.....3
- ד. כיוצא בו גבאי צדקה בזמן שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי בזמן שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרים לעצמן.....4
- ה. תקנתא עביד להו ... לקנקנים ... להפסד מועט נמי חששו.....4
- ו. שבוי שנשבה ... בששמעו בו שמת כולי עלמא לא פליגי דמורדין.....5
- ז. בשלא שמעו בו שמת ... מורדין כיון דאמר מר שיימינן להו כארים לא מפסיד להו 5
- ח. היורד לנכסי שבוי אין מוציאין אותו מידו ולא עוד אלא אפילו שמע שממשמשין ובאין וקדם ותלש ואכל הרי זה זריז ונשכר.....7
- ט. היורד לנכסי רטושים מוציאין אותו מידו ואלו הן נכסי רטושים הרי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין כאן ואינו יודע להיכן הלכו.....8

דף לח.

א. המפקיד פירות אצל חברו אפילו הן אבודין לא יגע בהן ... חיישינן שמא עשאן המפקיד תרומה ומעשר על מקום אחר ... בכדי חסרון אבל יותר מכדי חסרון דברי הכל מוכרן בבית דין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

כבר התבאר במסכת פסחים דף יג: שהמפקיד פירות אצל חברו¹ לא² יערבם הנפקד עם פירותיו, ואף על פי שהם מתמעטין והולכים לא יגע בהם למכרן³, שאדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חברו⁴ אבל אם מתמעטים יותר מהשיעור הראוי להם, אם המפקיד בעיר יודיע לו, אם הודיעו שוב אין מוטל עליו יותר, ואסור למכרם⁵.

ואם אינו בעיר מוכרן ע"י בית דין מפני השבת אבידה, וכשהוא מוכרן ימכור לכהנים בדמי תרומה שמא עשו אותן הבעלים תרומה או תרומת מעשר על פירות אחרות⁶. ובימינו⁷ שאין הכהנים אוכלים תרומה, מוכרן למי שירצה. ואם אין שם ב"ד ימכרנו ע"פ שומת ג' בקיאים⁸, לאחר שעמדו מלהתקלקל לא ימכרם, אלא כשיש חשש שהכלים יתקלקלו⁹.

כל שלא התחילו להתקלקל, אף על פי שידע בודאי שיפסדו, כגון שיוזלו, או שיאנוס אותם המלך, וכן חמץ קודם הפסח, אינו רשאי למכרם¹⁰, אבל משהתחילו ליפסד, ישתדל למכרם ולהציל כמה שאפשר¹¹, וכן חמץ

¹ שו"ע ונו"כ רצב י

² ולכאורה אינו אלא עצה טובה וכמ"ש הסמ"ע (ס"ק כז), שאז אף אם יחסרו הרבה יכול לומר לו הרי שלך לפניך, אבל מדברי הבאה"ג והגר"א משמע שאיסור יש בכך, וכדמוכח מלשון הגמרא שעבר ועירבן, וכתב הגר"א הטעם משום שאדם רוצה בקב שלו.

³ שו"ע ונו"כ שם טו

⁴ וכתב במנחת פתים בשם הרש"ש ופורת יוסף שדוקא בפירות שגדלו אצלו שייך מעם זה, אבל לא בפירות שקנה, ובשם הריטב"א כתב שמסתפק בזה, שאפשר שאף במה שקנה שייך לומר אדם רוצה בקב שלו. ולכאורה נראה שבדבר העומד לסחורה פשיטא דלא שייך מעם זה, ופשוט שאם יכול להצילם מהפסד שלא ע"י מכירה חייב לעשות כן. פתחי חושן חלק ג פרק ב הערה צ

⁵ ובד"ג (כלל צו סימן יט) כתב בשם שו"ת חסד לאברהם (מהדו"ת חו"מ סימן לח) שהמוסר בהמה לרעות בשכר וחלתה הבהמה ועסק הרועה ברפואתה ולא עלה בידו, ומועז המפקיד שאילו היה מודיעו שחלתה היה משתדל ברפואתה שהוא בקי ברפואות, דכיון שהוא ש"ש חייב מפני שלא הודיעו, ואם לא היה יכול להודיעו אינו חייב במה שהיה לו לשחטה ולא שחטה, ומשמע שש"ח פטור במה שלא הודיעו.

⁶ רמב"ם הלכות שאלה ופקדון פרק ז הלכה א

⁷ השגות הראב"ד שם ואינו השגה אלא ביאור ומובן בכוונת רבנו כמ"ש המ"מ וכמ"ש פ"ד מהל' תרומות הי"ט. מרכה"מ שם

⁸ פתחי חושן שם צב ובתומים (סימן עג) כתב שאפילו לדעת הפוסקים שמכירת משכון די בני' בקיאים, במכירת פקדון צריך דוקא ב"ד כשר לדיני ממונות

⁹ שו"ע ונו"כ שם טז

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם יז ויה שמא יבא הבעלים וימלנו

¹¹ סמ"ע שם מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

משהגיע שעה ה' בערב פסח מוכרו לעכו"ם מפני השבת אבידה¹², ואם לא מכרו חייב לבערו בזמן איסורו¹³.

ב. יין והחמיץ שמן והבאיש דבש והדביש ... עושה להם תקנה ומוכרן בבית דין עושה להם תקנה ומוכרן בבית דין

וכן המפקיד דבש, ונפסד, יין והחמיץ עושה תקנה לבעל הפקדון אם אינו בעיר, ומוכרם בב"ד כנוכר, וכן כל פקדון¹⁴ העלול להתקלקל צריך השומר לטפל בו שלא יתקלקל, ואם הטיפול הוא ע"י השתמשות, מותר לו ליהנות בו אגב השימוש.

ג. וכשהוא מוכרן מוכרן לאחרים ואינו מוכרן לעצמו

¹² שו"ע שם ובאו"ח תמנ ב, אבל לאחר שעה המישיית הרי אסור כבר בהנאה מדרבנן. וכתב המג"א (שם סק"ד) שאם הוא דבר שלא ימצא בריוח קונים בשעה המישיית מותר למכרן קודם, ואם יכול למכרן במכירת חמין שיחזור לו לאחר הפסח אסור לו למכרו מכירה הלוחה, ע"כ. ולכאורה נראה שה"ה בהפסד אחר אם יודע שלא ימצא אח"כ קונים יהא מותר למכרו קודם, אבל המקור חיים (שם) כתב שאף לדעת המג"א לא התירו למכור אלא בחמין שיפסד לגמרי, אבל כשלא יפסד אלא יזול אסור למכור קודם, וכן כתב להדיא בלבוש. ואף בזה תמה המקו"ח שבחוי"מ (סימן רצב) משמע שאפילו יודע שיאנס המלך הפקדון, דהיינו הפסד לגמרי, אסור למכור קודם, ובלבוש משמע שאונס המלך לא הוי הפסד בגוף הפקדון ודומה להזול, וצ"ע. ועי' בה"ל (שם) שהאריך בזה, ובמ"ב (ס"ק יא) העתיק דברי המג"א להלכה, וביאר בבה"ל משום דמסתבר טעמו, ומנסה ליישב דבריו, וגם בצמח צדק (פסקי דינים לחו"מ סימן רצב) פסק כהמג"א, אלא שכתב שלא התירו למכור זמן רב קודם, וכתב עוד שאע"פ שבשו"ע הרב באו"ח סתם כדברי המג"א, בהלכות מציאה ופקדון חזר בו וכתב שדוקא באבידה מותר למכרו קודם ולא בפקדון, ואפשר שמעמו שבפקדון יתכן שבינתיים יבא הבעלים ויטלנו, אבל באבידה לא שכיח שיבא עתה. ומ"מ משמע מדברי שו"ע הרב שבכל כיוצא בזה מותר באבידה למכור קודם, ואף אם לא יפסד לגמרי אלא יזול, עיין שם, ובמקו"ח (שם) מסתפק באם עבר ומכרו קודם זמנו אם מכירתו מכירה, דכיון שלא היה לו רשות למכור ה"ז כמוכר דבר שאינו שלו, ומסקנתו דהוי מכירה, עיין שם.

¹³ שו"ע או"ח שם, ואף על פי שאינו חייב באחריות הפקדון וממילא אין השומר עובר משום בל יראה, כתב המג"א שצריך לבער כדי שלא יעבור המפקיד, וכתב עוד שאע"פ שאפשר שהמפקיד ימכרנו לעכו"ם, אין ספק מוציא מידי ודאי, ועי' להלן. ועי' עוד באחיעזר (ח"ג סימן א, ב וג) ובאור שמח (פ"ג מה' חמין) בדין בל יראה במפקיד או בנפקד.

¹⁴ עי' שו"ע רסו מסעיף יז ואילך בדין טיפול באבידה, וכבר התבאר לעיל דף ל. דה"ה בפקדון חייב לטפל, ובאבידה למדו מקרא דוהשבת לו ראה איך תשיבנו לו, ומשמע מדברי הפוסקים שגם בפקדון החיוב הוא מפני השבת אבידה, ולא משום חיוב שמירה, ומשמע בשו"ע (סימן רצב סעיף כב) שאם הבעלים בעיר אינו חייב לטפל בו, שיכול הבעלים לבא ולטפל, והסביר הלבוש שאינו חייב בהשבת אבידה כשהבעלים יודע שיאבד, ובערוה"ש כתב שש"ש חייב לטפל אף כשהבעלים בעיר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

כשמוכר הפקדון¹⁵ מפני קלוקל, אף על פי שמוכרו בבית דין לא יקחנו לעצמו, וכן לא ימכור לקרובים פסולי עדות¹⁶ מפני החשד, אלא מוכרו לאחר ומניח המעות אצלו עד שיבא הבעלים, ומותר לו להשתמש בהם ודינו עליהם כשומר שכר.

ד. כיוצא בו גבאי צדקה בזמן שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי בזמן שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן

עוד התבאר במסכת פסחים שם שגבאי צדקה¹⁷ שגבו כסף לחלקם לעניים ועתה אין עניים, וא"א להשהות את הכסף שמא ייגרם הפסד, וכגון שגבו וקיבלו מט"ח וחוששים שמחירו ישתנה ויפסידו העניים, ורוצים לפרוט על מטבע אחר, פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן מפני החשד.

וכן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק, וצריכין למכור את המזון או הביגוד כלומר את התמחוי, מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן.

כל המוכר פקדון על פי ב"ד, הרי זה מוכר לאחרים ואינו מוכר לעצמו, מפני החשד, והדמים יהיו מונחים אצלו. ויש לו רשות להשתמש בהם, לפיכך הרי הוא עליהם שומר שכר אעפ"י שעדיין לא נשתמש בהם.

דף לח:

ה. תקנתא עביד להו ... לקנקנים ... להפסד מועט נמי חששו

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם יט ומשמע שאף כשמוכר עפ"י ב"ד יש חשד, ועי' סמ"ע (סימן רצ סק"ב)

¹⁶ בחידושי רעק"א כתב בן בשם מהרי"ט

¹⁷ יו"ד רנז ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

מה שהתבאר¹⁸ שמוכר פקדון שהופסד, הוא אפילו אם ההפסד אינו בפיקדון עצמו אלא רק בכליו, כגון יין שהחמיץ ואם ישנהו בתוכו יתן טעם רע בקנקנן שבתוכו, מוכרו כנזכר כדי שלא ייגרם הפסד.

ו. שבוי שנשבה ... בשמעו בו שמת כולו עלמא לא פליגי

דמורדין

שמעו בו שמת¹⁹ דינו כדין שבוי ובורח שלא שמעו בו שמת, והרי בית דין מוציאים כל המטלטלין מיד מי שהם בידו²⁰, ומניחין אותן אצל נאמן להם, ולא ליד קרוב שהרי עדיין לא נתברר ודאי שמת. ודוקא בתורת קורבה אין נותנין מטלטלין לידו, אבל לאפטרופוס הקרוב הוא כמו אחר.

ולשדות ולכרמים לעולם מורדין הקרוב כארים עד שיביא ראיה ברורה שמת או עד שיבא כמו שיתבאר.

ז. בשלא שמעו בו שמת ... מורדין כיון דאמר מר שיימינן

להו כארים לא מפסיד להו

היוצא מביתו בעל כרחו, כגון שבוי שנשבה²¹ ובורח מהמת סכנת נפשות²², ולא נודע אם הוא חי או מת חייבין בית דין להתעסק בנכסיהם שלא יפסידו, שהבית דין מצווין לפקח בעסקי כל העם²³.

¹⁸ שו"ע ונו"כ רצב טז

¹⁹ שו"ע ונו"כ רפה ה

²⁰ שאז צריכין לחוש לפסידת היורשין, משו"ה מוציאים המטלטלין מיד איש שאינו נאמן ונותנין אותן ליד נאמן, ואין נותנין אותן מיד ליורשיו הראויים לירש דדילמא הקול ששמעו בו שמת הוא שקר, אבל מ"מ יכול להיות אפטרופוס אם הוא נאמן כמו אחר כמו שכתבו המור סעיף י"ד והמחבר סעיף ח'. סמ"ע כא

²¹ שו"ע ונו"כ שם ב

²² דכל שלא היה לו פנאי לצוות ב"ד מחוייבין להזקק לנכסיו שלא יופסדו. סמ"ע שם ג. כתב הרמ"א (סוף סעיף ד) שאף אם הלך שלא במקום סכנה וחשב לחזור ולא חזר הוי כמי שיצא שלא לדעת, ומדברי הסמ"ע (סק"ג) אפשר לדייק שאף כשיצא מחמת אונס, אלא שהיה לו פנאי לצוות על נכסיו, לא מקרי שלא לדעת,

²³ ובחזו"א (ב"ק סימן ג סק"ה) כתב דה"ה במי שהלך למרחקים, ויש לו חוב על אחד ויש חשש שרוצה להבריה, ב"ד מעמידים לו אפטרופוס, ויש כח ביד אפטרופוס לדון עמו, ואם אין מי שידון עמו ב"ד מעקלים נכסיו ומודיעים למלוה, דכל מצדקי להציל עשוק מיד עושקו דינא הוא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

וכיצד עושין, כל המטלטלין יהיו מופקדין ביד נאמן²⁴ על פי בית דין²⁵, ואם יש קרקעות מורדין להם להיות כאריסים, קרובים הראויין לירש, כדי שיעבדו הקרקעות ויתעסקו בהם כראוי, דאילו שאר בני אדם שאינם קרובים אם נעמידם לאריסים לא יכווננו אלא להרבות פירות להנאתם, שהרי יש להם חלק בהם כאריסים ולא יחושו להפסדת קרקע להכחישה, מה שלא יעשו כן הקרובים הראויין לירש שהם ודאי ישביחו הנכסים שמא ימותו הבעלים בשביה ויהיו הנכסים כולם שלהם ואף אם יחזרו יטול כאריס²⁶.

ואם יש יותר מקרוב אחד הראוי לירש, מחלקים הנכסים ביניהם²⁷. ואם קצתן הן עובדי אדמה²⁸ וקצתן אינן עובדי אדמה, מעמידן העובדי אדמה שהם יודעין לפקח בהם יותר.

וכשיבא השבוי או הבורח שמין לאלו הקרובים שהורידו מה שעשו ומה שאכלו כמנהג כל האריסים אשר באותה מדינה.

אע"פ שאין ב"ד חייבים לחפש ולהעמיד אפטרופוס לנכסי השבוי אם היה כאן מי שרוצה להיות אפטרופוס לתקנת השבוי מעמידין אותו אף על פי שהירש מוחה²⁹, ואין תקנה גדולה מזו³⁰. מיהו יש אומרים³¹ שהירש יכול למחות, שיכול לומר כיון

²⁴ נראה פשוט שאם השאיר בית, ואשתו ובני ביתו נמצאים שם, שאין צריכים למפל במטלטלין להוציאם מביתו, וא"צ לחשוש שמא מקפיד הוא עליהם, אמנם יש לדון כשידוע שהוא מקפיד שלא יבזבו בני ביתו מנכסיו, אם מוטל על ב"ד לטפל בכך, ומסברא נראה שאינם צריכים, וצ"ע. פתחי חושן חלק ט פרק ה הערה ז

²⁵ ומשמע בשו"ת רדב"ז (סימן תקסד) שאם מת אחד ואין היורשים כאן, ובאותו מקום היה נהוג מצד המלכות שמי שמת בלא יורש, עוברים הנכסים למלכות, שב"ד מעמידים אפטרופוס לנכסיו עד שידועו ליורשים, עיין שם.

²⁶ זהו טעם אחד, והטעם השני, דכיון דיש להסתפק בו שמת למה נפסיד בתקנתינו הקרוב להשחית מנחתו, טוב תתן בידו הקרקע ולאכול ממנו הפירות מלתתן לאיש אחר. לבוש וסמ"ע שם ד

²⁷ טור בשם הרא"ש (שכל אחד מקבל חלק מהנכסים ועובד בהם, ומחלקים בדרך שמחלקים ירושה

²⁸ ואף על פי שיש גם לשאר היורשים קרקעות שלהם ועובדים אותם ע"י אריסים או פועלים אחרים, מוטב להוריד מי שידוע בעצמו לעבוד,

²⁹ רמ"א שם ב

³⁰ ולמה לא יעמידו בית דין אפטרופוס בין במטלטלין בין במקרקעות עד שיבאו הבעלים או עד שיוודע בודאי שמתו, והאפטרופוס יעמיד תחתיו אריס ויעיין עליו שלא יפסיד הקרקע ובשעת הקציר יחלק ויהיה להבעלים חלקן משומר ובטוח תחת יד אפטרופוס, וגם בודאי לא יופסד הקרקע, לפי שלא ב"ד מי שיעשה, דבשלמא ליתמי איכא דשמע לבית דין ויתרצה להיות אפטרופא ליתמי דמצוה קעביד, אבל לגדולים לא יעשו דלא חשבי ליה למצוה, לפיכך אמרו [ב"מ לט ע"א] אפטרופא לדיקנני לא מוקמינן. סמ"ע שם יא

³¹ רמ"א שם בדיעה ראשונה ובסמ"ע (ס"ק יג) הסביר שיכול היורש למחות שלא יפסידו לו בדבר שאינו מצוי ואינו מוטל עליהם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שאינ דרכם של בני אדם לטרוח בנכסי גדולים חיישינן שמא להפסיד הנכסים הוא רוצה, ויש חולקין.

שוטה הוא כקטן ומעמידין לו אפטרופוס ומצוה לפקח בנכסיו כמו בקטן. ובקרקע שאינה צריכה טיפול³², אין מורידין יורש³³. אלא בית דין מעמידים נאמן שיטפל בהם.

ח. היוורד לנכסי שבוי אין מוציאין אותו מידו ולא עוד אלא אפילו שמע שממשמשין ובאין וקדם ותלש ואכל הרי זה זריז ונשכר

אין היוורשים נוטלים הירושה עד שיתברר שמת המוריש, ואם לא היה המוריש כאן, צריכים להביא ראיה שמת, אבל על פי שמועה לבד אין מורידים היוורשים לנכסים³⁴.

אולם בנכסי³⁵ שבוי אם ירדו מעצמם, אם ירדו ע"ד להתעסק ולשמור עד שיבא השבוי, אין מוציאין מידו, אבל אם ירדו כדי למכור כבתוך שלהם מוציאין מידו, כל זמן שלא שמעו בו שמת³⁶.

³² שו"ע ונו"כ שם ג, נשבה השבוי והניח קמה לקצור וענבים לבצור, תמרים לגדור וזיתים למסוק, בי"ד יורדים לנכסים ומעמידים להם אפטרופוס (כתב הסמ"ע (ס"ק יד) דאע"פ שאינו מצוי מי שיהיה אפטרופוס לגדולים, ה"מ בעבודת קרקע שצריכים טורח ועיון על הארים כל הזמן, אבל בדברים שאין בהם טורח לזמן רב, וכן בשכירות הבתים והחצרות, מצויים בני אדם לגמול חסד אף עם הגדולים), וקוצר ובוצר ומוכר הפירות ומניח דמיהם עם שאר המטלטלין בב"ד, ואח"כ מורידים הקרוב, שאם ירד תחלה, שמא יתלוש הפירות ויאכל אותם, וה"ה בחצרות ופונדקאות והנויות העשויות לשכר ואינם צריכים עבודה ולא טורח, ואין אדם נותן אותם באריסות, אין מורידים להם יורש, שהרי גובה השכר ואוכל, אלא ב"ד מעמידים להם נכאי ויהיה השכר מונח בב"ד עד שיביא ראיה שמת, או עד שיבא ויטול שלו, ואין מעמידים קרוב אלא לשדות וגנות וכרמים וכיוצא בהם שיהיו בהם כארים כדי שלא יהיו בורים ומפסידים, ע"כ.

³³ ולא מצאתי עדיין מה עושים עם נכסים שאוכלים ואינם עושים כגון בעלי חיים, שצריכים טיפול והוצאות, ואין בהם הכנסות, ומסכרא נראה דכיון דמשום מצות השבת אבידה הוא כמ"ש לעיל, דינם כאבידה שיש בהם שיעור עד כמה חייב למפל, ועכ"פ אינו חייב להוציא הוצאות, אלא נמכרין עפ"י ב"ד. פתחי חושן שם

³⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁵ שו"ע ונו"כ שם א ועי' סמ"ע (סק"א), ש"ך (סק"ב) ונו"כ (שם), ועי' ערוה"ש (סעיף ד).

³⁶ ועי' נה"מ (סק"א)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

אם הנכסים מופקדים ביד שומר³⁷, או שאולים ביד אחר, אין מוציאים מידם, וכן כשהשבויו שותף עם אחר והנכסים ביד השותף משאירים הנכסים ביד השותף.

ואם הפקיד נכסיו ביד אחד, ואח"כ נפלה לו ירושה, אין הוכחה שהאמינו גם על הירושה, אא"כ נראה לב"ד שהוא נאמן³⁸.

ט. היורד לנכסי רטושים מוציאים אותו מידו ואלו הן נכסי

רטושים הרי שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין

כאן ואינו יודע להיכן הלכו

מי שיצא מביתו שלא באונס³⁹, ואין ידוע להיכן הלך ומה אירע לו, אין בית דין צריכים למפל בנכסיו⁴⁰, לא לקרקע ולא למטלטלין, ואין מניחים לקרוב לירד לנכסיו, ואם ירד מסלקין אותו. שמא אינו רוצה שהקרוב ירד לנכסיו.

ומה עושין בנכסיו⁴¹, משאירים המטלטלים ביד מי שהם בידו, שהרי זה כאבידה מדעת⁴², עד שיחזור או עד שיתברר שמת ויתבעו היורשים⁴³, וכן קרקע מושכרת אין נוטלין מהם שכר, ואם יש בהם אריס משאירין אותו, וקרקע בור משאירים כמות שהם.

היוצא לדעת ושמעו שמת בלי ראייה ברורה, מוציאים המטלטלים מיד מי שמחזיקים בהם ומוסרים ביד נאמן⁴⁴, והקרקעות מורידין קרוב שיעבוד ויתעסק בהם כאריס עד

³⁷ בכנה"ג

³⁸ שם ועי' שו"ת רדב"ז (ח"ג סימן תג)

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ד

⁴⁰ ולכאורה נראה דלא איירי אלא בהפסד הבא מחמת חסרון טיפול, שאין ב"ד צריכים למפל בהם מאחר שלא צוה, אבל אם רואים שבא הפסד בנכסים שלא עלה על דעתו, מסתבר שמצוה על כל ישראל להשיב אבידה לבעלים, דומיא דאבידת קרקע, ואפשר שבאופן זה, אם הקרוב רוצה לירד לנכסים ולהציל מורידין אותו. וכתב הרמ"א (סעיף ה) שאם רוצה קרוב לירד לנכסים בתורת אפוסטרופוס מורידין אותו.

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם

⁴² ואין חיוב למפל באבידה מדעת, כמ"ש בשו"ע סימן רסא סעיף ד

⁴³ ומסתבר דאז יהא הדר בבית חייב לשלם שכר עבור כל הזמן שדר שם, וכן האריס, וכ"ש שאם ירד אחד לבית לדור שם שב"ד מונעים ממנו, ואפילו לדעת הטור (בסימן רסא) דאבידה מדעת הוי הפקר וכל הקודם זכה, נראה שנכסים אלה אינם בכלל זה, שהרי לא עשה מעשה הפקר מדעת אלא הניחם כך, ומ"מ אם נכנס אחד לדור שם בשעה שהבעלים לא היה בכאן, נראה דהוי בכלל לא עביד למיגר. פתחי חושן שם הערה קז

⁴⁴ דכיון ששמעו שמת חייבים ב"ד לחוש לפסידת היורשים, סמ"ע (ס"ק כא), שיש לחוש שבאמת מת, ושוב אין כאן אבידה מדעת מצד היורשים שהם הבעלים, וגם היורשים יכולים לתבוע שלא ישארו הנכסים הפקר, כיון שעכ"פ עפי' השמועה הם הבעלים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

שיבא או שיתברר בראיה ברורה שמת, ואם ירד הקרוב והתחיל למכור בנכסים מוציאין מידו.

ואם יצא⁴⁵ שלא במקום סכנה והיה בדעתו לחזור ולא חזר, הוי כיצא שלא לדעת וכשבוי שלא נקרא יצא לדעת אלא כל שיצא לדעת לזמן מסוים, וידע שישתהא מחוץ למקומו⁴⁶, אבל אם יצא לזמן קצר ולא חזר בזמן שחשב, יש לחוש שמא נאנס מלחזור, ואף על פי שיצא לדעת, אפשר שלזמן קצר לא היה איכפת לו להשאיר נכסיו בלי טיפול, אבל לזמן מרובה לא היה בדעתו, ונעשה כיצא שלא לדעת.

ואם נפלו לו נכסים לאחר שיצא לדעת ולא נודע לו, דינו בנכסים אלה כשבוי, וכדין יצא שלא לדעת⁴⁷.

⁴⁵ פתחי הושן שם הערה קה בביאור דברי הרמ"א

⁴⁶ ובזה אמרינן שהיה יכול לצוות,

⁴⁷ רמ"א שם, וביאר הסמ"ע (ס"ק יט) דקמ"ל דאע"פ שהניח נכסים אחרים ולא צוה עליהם, לא אמרינן מדלא איכפת ליה בהנהו נכסים, ה"ה שאין צריכים לדאוג לנכסים שנפלו, דמאי הגלי גלי, ומאי דלא גלי מוטל על ב"ד לטפל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

